

17. Ким Д. В. Ситуационный подход как метод научного познания / Д. В. Ким // Российская юридическая наука: состояние, проблемы, перспективы: Материалы Всероссийской научно-практической конференции, посвященной 45-летию юридического образования на Алтае / под ред. В. Я. Музюкина, Е. С. Аничкина. – Барнаул: Изд-во Алт. ун-та., 2009. – С. 32.
18. Деррида Ж. Трассирование и дифференция / Ж. Деррида // Философская и социологическая мысль. – 1995. – № 5-6. – С. 4-15.

УДК: 346.232(477)

Снівак Д. П., ДЗ «ПНПУ ім. К. Д. Ушинського»

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ ТА МОДЕЛІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті розглядаються сучасні теорії і концепції розуміння суті місцевого самоврядування. Дані концепції аналізуються залежно від існуючих в політичній реальності моделей місцевого самоврядування. Вивчається практичний досвід зарубіжних країн у застосуванні різних моделей місцевого самоврядування.

В статье рассматриваются современные теории и концепции понимания сущности местного самоуправления. Данные концепции анализируются в зависимости от существующих в политической реальности моделей местного самоуправления. Изучается практический опыт зарубежных стран в применении различных моделей местного самоуправления.

In article modern theories and conceptions of understanding essence of local home rule are considered. One's conceptions are analysed depending on existing in political reality of models of local home rule. The practical experience of foreign countries of using different models of local home rule is studied.

Визначення поняття місцевого самоврядування в політичній науці, багато в чому, обумовлено обраною державою моделлю місцевого самоврядування, яка формується на основі практичного досвіду та наукових розробок. В свою чергу, на основі моделей місцевого самоврядування формуються концепції місцевого самоврядування. В світі сформувалися та діють дві основні (загальні) моделі місцевого самоврядування: англосаксонська – відповідно до якої, місцеве самоврядування звільняється від державних функцій; європейська континентальна – відповідно до цієї моделі місцеве

самоврядування задіяне на їхню реалізацію. Кожна модель побудована на тій або іншій теорії місцевого самоврядування або на сукупності теорій.

Для України визначення напрямку в формуванні відповідної моделі місцевого самоврядування є дуже актуальним завданням. Тому, звернення до цієї тематики є необхідним. Головною метою даної статті є встановлення зв'язку між теоретичними концепціями та реальними моделями місцевого самоврядування в сучасному політичному полі на місцевому рівні. Для досягнення мети слід виконати наступні завдання:

- дати характеристику сучасних теорій місцевого самоврядування;
- проаналізувати моделі місцевого самоврядування та визначити особливості їх реалізації;
- визначити відповідність моделей місцевого самоврядування Європейській Хартії місцевого самоврядування;
- окреслити загальні напрямки розвитку моделі в сучасному українському суспільстві.

Слід зазначити, що при аналізі місця та ролі місцевого самоврядування в політичній системі головний наголос звичайно робиться на тому, чи є вони складовою частиною механізму держави.

В рамках англосаксонської моделі, яка отримала поширення у Великій Британії, США, Канаді, Австралії та інших країнах, представницькі органи місцевого самоврядування формально виступають як діючі автономно в межах наданих їм повноважень і пряме підпорядкування нижчих органів вищим відсутнє. Крім того, для англосаксонської моделі характерна відсутність на місцях уповноважених центрального уряду, які б опікали представницькі органи, що обираються населенням. Поряд з представницькими органами в країнах з даною системою місцевого управління (США) безпосередньо населенням можуть обиратись і деякі посадові особи.

Іберійська модель: країни Латинської Америки – близька до континентальної моделі; – управління на місцевому рівні здійснюють обрані населенням представницькі органи і посадові особи місцевого самоврядування (які затверджують органами державної влади). Змішана: Австрія, Російська Федерація, Федеративна Республіка Німеччина – поєднує у собі ознаки континентальної й англо-саксонської моделей. Радянська: колишній СРСР, Куба, Китайська Народна Республіка – усі ради, починаючи з найнижчих

є органами державної влади; – відсутність автономних джерел фінансування органів місцевого самоврядування.

В більшості країн світу, (континентальній Європі, франкомовній Африці, Латинській Америці, Близькому Сході) поширилась континентальна (французька модель) місцевого управління. Вона базується на поєднанні державного управління на місцях і місцевого самоуправління. Ця модель також характеризується певною підпорядкованістю нижчих ланок вищим. Дана система має підвиди:

- на всіх рівнях, окрім низового, діють виборні органи територіальної громади і органи, що представляють державну владу на місцях, які здійснюють контрольну функцію. На низовому рівні діють лише органи первинної територіальної освіти (Франція, Італія);

- органи місцевого самоврядування в «природних» адміністративно-територіальних одиницях створюються лише на низовому рівні, на регіональному ж рівні (у «штучних» адміністративно-територіальних одиницях) створюються місцеві державні адміністрації загальної компетенції. Існує також такий варіант даного підвиду, коли виборні органи місцевого самоврядування діють і на регіональному рівні, лише як представницькі органи територіальних громад (Польща, Болгарія, Туреччина, Фінляндія).

Моделі місцевого самоврядування відрізняються відношенням останнього до держави. Це відмінність, природно, накладає відбиток і на визначення поняття місцевого самоврядування. Одна справа, коли місцеве самоврядування має повну автономію й не задіяно на виконання державних функцій (англосаксонська модель) і зовсім інше, коли воно є залежним від органів державної влади та разом з ними здійснює державні функції й завдання місцевого значення (європейська континентальна модель) [7, с. 36].

Перша модель (англосаксонська) побудована на суспільній теорії місцевого самоврядування, що об'єднала теорію вільної громади, господарську теорію, а також частково юридичну теорію [5, с. 598]. Теорія вільної громади була розроблена німецькими вченими на початку ХІХ століття. Мета цієї теорії складалася в обґрунтуванні необхідності обмеження втручання держави в справи громад. Громада історично є попередницею держави. Останнє виникає в результаті об'єднання громад по економічних і політичних мотивах. Весь хід історії свідчить про це. Вільна

грумада утворюється тоді, коли, при пануванні приватного права, вільні люди, що живуть у громаді, мають можливість відстояти свою незалежність. У додержавний період громада є незалежною, самостійною одиницею у вирішенні всіх завдань. Вона вільна від зовнішнього впливу. Прихильники теорії вільної громади стоять на позиції незалежності громади від держави. Їхні опоненти вважають, що відокремлення громади від держави є неможливим. Відповідно до цієї теорії громада, дійсно, історично є старшою за державу. Опираючись на цей історичний факт, можна було говорити про громаду як природний союз, який не створений державою і тому є для держави недоторканим. З виникненням держави, творцем якої є громадяни, стан останніх змінюється – вони змушені визнати необхідність держави та залежність від неї.

Господарська теорія самоврядування заснована на тому, що власні справи громади – це справи общинного господарства й що, таким чином, самоврядування є управлінням справами, у першу чергу – господарського характеру. Господарська теорія самоврядування, так само як і теорія вільної громади та суспільна теорія, ґрунтувалася на протиставленні держави суспільству. Суспільна теорія бачить сутність самоврядування в наданні суспільству самому визначати свої суспільні інтереси та залишити за урядовими органами тільки державні справи. Суспільна теорія виходить, отже, з протилежності місцевого суспільства державі, суспільних інтересів – політичним, вимагаючи, щоб суспільство та держава займалися вирішенням своїх власних інтересів.

Досвід розвитку місцевого самоврядування свідчить про те, що суспільна теорія самоврядування, об'єднана з господарською та юридичною, має практичне застосування в деяких державах [4, с. 146]. Наука припускає, що органи самоврядування не є органами державної влади. Держава уступає органам місцевого самоврядування деякі урядові права у повному обсязі. При цьому, органам місцевого самоврядування гарантується незалежність і недоторканність. Дана теорія побудована на поділі функцій і повноважень між державними органами та органами місцевого самоврядування.

Англосаксонська модель самоврядування вийшла з місцевих громад і приходів, а також з міст, управління якими поступово «вбудовувалося» у державну вертикаль управління країною. Починаючи з Вільгельма Завойовника, самоврядним англосаксонським громадам була надана широка автономія не тільки

у виконанні приписів королівської влади, але й у власній правотворчості. Територіальним органам на місцях довірялися всі сторони управлінської діяльності аж до здійснення судово-поліцейських функцій.

Ця модель одержала більш широке поширення в світі, ніж континентальна європейська муніципальна система. Основними рисами розглянутої моделі є: відносна самостійність її від центральної державної влади, незалежність від уряду в рішенні багатьох питань місцевого життя; відсутність на місцях представника держави. У Великобританії та США основу діяльності та компетенції муніципалітетів створюють парламенти та інші законодавчі органи (легіслатури штатів у США [2, с. 131]). Ця модель дозволяє місцевому населенню і його представницьким органам здійснювати всеохоплюючий контроль за діяльністю осіб і муніципальних радників по всіх питаннях місцевого життя, особливо у фінансах, їхній витраті, в адміністративній діяльності виконавчої влади, працівники якої в повному своєму складі (включаючи її главу) є найманими, одержують платню від муніципалітету. Не підкоряючись центральному уряду, всі муніципалітети як корпорації публічного права мають широкі правові можливості звертатися в парламент із клопотанням про прийняття закону про конкретний муніципалітет, про рішення питання податкової ставки відрахування в місцевий бюджет, про зміну системи дотацій і інших централізованих джерел формування місцевих бюджетів і т. д.

Однак, будучи відносно автономними від центральної влади, муніципалітети цієї системи перебувають під судовим контролем відповідно до доктрини *inter vires* (тобто функціонування муніципалітетів у межах своєї компетенції, закріпленої в позитивній формі її регламентації) і *ultra vires* (тобто вихід муніципалітету за межі своєї компетенції). Санкції по позовах до муніципалітетів можуть бути дуже твердими, особливо якщо мова йде про порушення муніципалітетом і його чиновниками основних прав і свобод громадян.

У державах континентальної Європи склалася система місцевого самоврядування на принципово інших засадах. Характерною рисою цієї системи є «вилучення» з громад сформованої в них публічної влади (позбавлення права нормотворчості, перетворення місцевої юрисдикції у функцію винятково державної влади, наявність опіки з боку урядових чиновників і т. д.). Ця система

широко поширилася завдяки колоніальній експансії Франції та Німеччини. Але, в у рамках даної системи місцевого самоврядування муніципалітети відіграють велику роль у політичному житті держави, у вирішенні проблем адміністративно-правового характеру в межах відповідних територіальних утворень.

До найважливішого принципу організації та діяльності муніципалітетів відноситься їхня підпорядкованість і підконтрольність місцевому населенню. Історія показує, що муніципалітети завжди були основою у боротьбі центральної влади проти феодалного сепаратизму, на їхній основі виросла державність американського народу. Демократичні сили завжди бачили в муніципальній автономії протипагу різним сепаратистським устремлінням екстремістських сил. Формування централізованої держави завжди означало все більше «переміщення» у центр від громад функцій публічної влади (інколи й насильницьким шляхом), перетворення громад у територіальні колективи, які повинні були забезпечувати реалізацію юридичних настанов центру. «Залишок» публічних повноважень в органів місцевого самоврядування, їхня підконтрольність центральній владі визначали й визначають ступінь демократизму самоврядування і його автономії.

Континентальна модель побудована на основі державної теорії самоврядування, сутність якої в тому, що органи місцевого самоврядування є органами державного управління, що їх компетенція – не є особливою самобутньою, природною, а цілком і повністю створюється й регулюється державою. Самоврядування – в даному випадку – є різновидом державного управління [9, с. 34].

У науці також є визначення поняття місцевого самоврядування, засновані й на європейській континентальній концепції. В них є також елементи подібності та розходження, простежується історична спадкоємність. Крім того, варто помітити, що при визначенні понять місцевого самоврядування прихильниками англосаксонських і європейської континентальної концепцій часто використовуються ті самі терміни: «влада»; «публічна влада»; «управління»; «діяльність», здійснювана громадянами, що проживають у межах муніципального утворення; «питання місцевого значення»; «інтереси місцевого населення» і т. д. [3, с. 12]. Але, при цьому, прихильники європейської континентальної моделі вважають, що місцеве самоврядування є або продовженням державного управління, або воно й є державне управління, здійснюване місцевими жителями в межах муніципального утворення.

Прихильники європейської континентальної моделі, заснованої на теорії державного самоврядування, вважають, що державна влада нерозривно пов'язана з місцевим самоврядуванням наявністю загальних функцій, сполученням загальнодержавних і місцевих інтересів у вирішенні завдань місцевого значення, досягненням єдиної мети – поліпшення добробуту громадян.

У свою чергу, прихильники англосаксонської моделі включають участь місцевого самоврядування в здійсненні державних функцій і вважають, що державні органи не можуть втручатися в справи місцевого значення. Варто помітити, що англосаксонська модель фактично не може бути реалізована в Україні. Вона розрахована на більш розвинені в економічних відносинах країни.

Суть розуміння місцевого самоуправління, яке засноване на європейській континентальній моделі в тому, що місцеве самоврядування розглядається як встановлена державою місцева публічна влада. Вона реалізується на території відповідного муніципального утворення шляхом управління, здійснюваного жителями, що проживають у межах цього муніципального утворення, органами та посадовими особами місцевого самоврядування. При цьому, для здійснення своїх функцій місцеве самоврядування має реальну матеріально-фінансову базу.

В такому розумінні місцевого самоуправління сполучено багато елементів надбудовних і базисних відносин, які перебувають у нерозривному зв'язку. Місцеве самоврядування здійснюється шляхом управління. Виходить, у наявності сукупність управлінських відносин, які виступають як категорія, що гарантує зв'язок і взаємодія базису та надбудови, керованої й керуючої систем. Варто підкреслити, що в даному визначенні поняття місцевого самоврядування відбиті й основні його ознаки:

– це різновид публічної влади, що встановлена органами державної влади в законах. Отже, введення місцевого самоврядування в суспільстві залежить від органів державної влади, які приймають закони. Діюча природа місцевого самоврядування полягає в тому, що воно є, з одного боку, аналогом центрального уряду, а з іншого боку – формою народовладдя, що забезпечує реалізацію прав громадян на місцеве самоврядування, а місцевому населенню – можливість перетворення своєї волі в публічну владу;

– наявність цієї публічної влади, закріпленої за громадянами в законі, дає їм можливість здійснювати управління значною

частиною державних справ, реалізувати державні функції в межах відповідного муніципального утворення;

- межі владних повноважень громадян, органів місцевого самоврядування й посадових осіб місцевого самоврядування обмежуються територією муніципального утворення. Всі рішення, прийняті при реалізації різних форм здійснення місцевого самоврядування, діють тільки в межах муніципального утворення;

- публічна муніципальна влада належить жителям і здійснюється ними безпосередньо й через створювані ними органи місцевого самоврядування або посадових осіб місцевого самоврядування;

- влада ця встановлена законом і повинна здійснюватися в рамках закону. Тим самим підкреслюється, що місцеве самоврядування здійснюється на основі чинного закону, але не виходячи з доцільності або яких-небудь інших умов.

- місцеве самоврядування як різновид публічної влади має достатню матеріально-фінансову базу у вигляді муніципальної власності, місцевого бюджету, цінних паперів і т. д. Ця влада приймає рішення й відповідає за свої дії своїм майном.

- сполучаються як місцеві, і загальнодержавні інтереси при здійсненні місцевого самоврядування.

Що ж стосується визначення поняття, заснованого на англосаксонській концепції, то досить замінити в даному визначенні термін «вирішення значної частини державних завдань» терміном «вирішення завдань місцевого значення».

Для визначення поняття місцевого самоврядування, заснованого на сполученні двох основних концепцій, необхідно вказати на сполучення завдань державного й місцевого значення. Таким чином, поряд з державною публічною владою існує муніципальна публічна влада.

Сучасним міжнародно-правовим документом, що найбільше повно викладає поняття й принципи місцевого самоврядування, звичайно вважають Європейську хартію про місцеве самоврядування 1985 року. Відповідно до офіційної версії Хартії, місцеве самоврядування означає право і спроможність органів місцевого самоврядування в межах закону здійснювати регулювання і управління суттєвою часткою суспільних справ, які належать до їхньої компетенції, в інтересах місцевого населення. Це право здійснюється радами або зборами, члени яких вільно обираються таємним голосуванням на основі прямого, рівного, загального виборчого права і які можуть мати підзвітні їм виконавчі органи.

Це положення ніяким чином не заважає використанню зборів громадян, референдумів або будь-якої іншої форми прямої участі громадян, якщо це дозволяється законом [10].

Нескладно виявити в цьому визначенні порушення норм логіки: поняття визначається саме через себе – місцеве самоврядування через діяльність органів місцевого самоврядування. Однак, слід враховувати, що ця логічна невідповідність міститься в перекладному тексті. Першоджерела Хартії – автентичні тексти на французькій і англійській мовах. Виходячи з найменування Хартії, «місьцеве самоврядування» є перекладом англійського «local self-government» і французького «Tautonomie locale». Слова у викладеному визначенні, переведені «органи місцевого самоврядування», у французькій версії звучать як «collectivites locales», а в англійській – «local authorities». Поряд з даним перекладом, їх можна перевести також словами «місьцеві влади», «місьцеве начальство», «влада на локальній території». Таким чином, у цьому випадку мова йде не стільки про установи, скільки про місцеве населення, об'єднаного з метою здійснення владних повноважень для захисту інтересів, обумовлених в основному фактором проживання на певній, відособленій (локальній) території, тобто про населення як про суб'єкт влади. У зв'язку із чим, представляється більш прийнятним використовувати як переклад «local authorities» і «collectivites locales» поняття «місьцеве співтовариство».

Принципово важливо в цьому визначенні поняття самостійності. Під самостійністю місцевого самоврядування розуміється право населення муніципального утворення безпосередньо або через своїх представників відповідно до діючих законів без втручання яких-небудь інших владних структур визначати коло питань, прийнятих до свого ведення, і вирішувати їх.

Визначення, викладені в Європейській хартії підкреслюють і ще один важливий аспект організації місцевого самоврядування – мова йде про діяльність під свою відповідальність. Тобто тягар наслідків за рішення, прийняті в межах питань, прийнятих до свого ведення, лягає повною мірою на місцеве самоврядування.

Місцева муніципальна влада повинна разом з органами державної влади управляти як державними, і місцевими справами, виходячи не тільки з місцевих інтересів, особливостей і традицій, але й із загальнодержавних. При цьому управління на місцях повинне здійснюватися на основі закону. Тоді буде досягнута єдність

в управлінні на території всієї країни, і відбудеться скорочення розриву між суспільством і органами державної влади.

У конституціях сучасних держав закріплене та гарантоване місцеве самоврядування як одна з основ демократичної системи управління. Поняття «місцеве самоврядування» відображає складне й різноманітне явище, формування та розвиток якого залежить від цілого комплексу історичних, географічних, політичних, економічних і інших особливостей території. Воно найбільш повно дозволяє реалізувати положення про те, що єдиним джерелом влади є народ.

У більшості цивілізованих країн у великих адміністративно-територіальних одиницях, у межах складових їхніх територій, аж до низової ланки (невеликих міст, сіл, приходів, комун і т. д.) публічна влада реалізується не державними органами, а місцевим населенням безпосередньо або утвореними їм органами (посадовими особами) [6, с. 82].

Ця влада здобуває властивості самоорганізованої публічної влади, що здійснює управлінські функції, визнані й закріплені юридично центральною владою. У зв'язку із цим, у місцевому самоврядуванні парламентський принцип відокремлення управління від правотворчості є майже неможливим. Саме тому в законодавстві розвинених закордонні муніципалітети закріплені як корпорації публічного права, тобто установи, яка володіє правами публічної установи (суб'єкта адміністративно-правових відносин) і правами юридичної особи (США, Великобританія й ін.). У такій правоздатності муніципального утворення й проявляється його політико-правова природа як організації публічної влади на місцях. І хоча умови генезису, історичного становлення й еволюції цього інституту були різними у відповідних країнах, у цілому їхня політико-юридична сутність і функції однакові. Наприклад, історична роль німецького місцевого самоврядування в державній історії країни принципово відрізняється від впливу англійського місцевого самоврядування на формування форми правління у Великобританії. Але, в цей час ці органи здійснюють ті самі функції й однакові завдання, забезпечуючи життєдіяльність населення місцевих громад на основі законів і інших нормативних актів державних органів і власних юридичних рішень, прийнятих у межах своєї компетенції.

Місцеве територіальне самоврядування має пряме відношення до проблеми організації народовладдя в державі. Держава, будучи

виразником спільного інтересу народу, забезпечує реалізацію даного інтересу, насамперед, у формі закону. Виконання законів здійснюється відповідними органами, у тому числі й органами населення міст, районів і інших поселень. Останні, з'єднують цю діяльність із конкретними інтересами місцевого населення, більше того, населення може бути основним суб'єктом цієї державної діяльності. Отже, місцеве населення може ставати основним суб'єктом управлінських, адміністративно-правових відносин, що є першою характерною рисою муніципального управління.

Друга характерна риса муніципального управління випливає з першої. Державно-правова природа місцевого самоврядування визначається не тільки децентралізацією публічної влади, але й організацією державної влади взагалі, що є більш значимою проблемою. Самоврядування повинне бути у функціональному відношенні досить результативним. Особливу роль у вирішенні цього питання покликано зіграти законодавство про місцеве самоврядування. На даному етапі формування системи місцевого самоврядування повинні бути досить високими політична активність населення та його самоорганізація. Відомо, що самоврядування неможливо без юридично оформлених інститутів, без відповідних органів місцевого самоврядування й посадових осіб і організаторської діяльності депутатів представницьких органів муніципалітетів [1, с. 255].

Таким чином, місцеве самоврядування – це самостійна діяльність громадян по регулюванню, управлінню та вирішенню безпосередньо або через сформовані ними органи місцевого самоврядування значної частини питань місцевого значення в інтересах населення даної території з урахуванням розвитку всього суспільства. Для існування місцевого самоврядування на території потрібні певні умови: коло місцевих проблем, вирішення яких можливо власними силами та засобами; ініціатива та бажання громадян самостійно й відповідально вирішувати ці проблеми; наявність правової бази (конституція, законодавство або устав органу місцевого самоврядування), що дає можливість і гарантує реалізацію права населення на місцеве самоврядування; фінансово-бюджетні можливості території для забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування; чітке розмежування власності між органом місцевого самоврядування й державними органами; узгодження місцевих інтересів з регіональними та загальнодержавними; наявність кваліфікованих кадрів, здатних

професійно реалізувати функції управління; географічні умови території (відносна компактність проживання, існування загальної інфраструктури, кліматичні умови. Перелік цих найбільш загальних умов залежно від місцевих особливостей може бути змінений (скорочений або розширений). Так, для великого міста географічні умови й наявність кваліфікованих кадрів не є актуальними, а для малонаселених територій або слаборозвинених країн ці фактори можуть стати важливими.

Література:

1. Астапова Т. О. Споживацька модель діяльності органів місцевого самоврядування / Т. О. Астапова // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Вип. 1 (16). – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. – С. 250 – 257.
2. Барабагіев Г. В. О хартиях местного самоуправления в США / Г. В. Барабагіев // Государство и право. – 1994. – № 5. – С. 126-134.
3. Біленчук П. Система міського самоврядування: деякі питання теорії та розвитку / П. Біленчук, В. Кравченко // Розвиток місцевої демократії: забезпечення прав громадян на здійснення місцевого самоврядування: зб. матеріалів конфер. (21-22 грудня 1998 р., Київ). – К.: Перспектива, 1999. – С. 9-14.
4. Дегтярьова І. О. Стратегії місцевого самоврядування: порівняльний аналіз / І. О. Дегтярьова // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. праць. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2004. – № 2 (20): У 2-х ч. – Ч. 1. – С. 144-148.
5. Дунаєва Л. М. Зарубіжний досвід місцевого самоврядування (політико-правовий аналіз) / Л. М. Дунаєва // Держава і право: зб. наук. праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 26. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. – С. 594-603.
6. Кампо В. Європейська модель місцевого самоврядування: проблеми і перспективи її реалізації в Україні / В. Кампо // Українсь-ко-Європейський журнал міжнародного та порівняльного права. – 2001. – Т. 1. – Вип. 2. – С. 71-84.
7. Качмарський Є. І. Пошук ефективної моделі місцевого самоврядування для України: теорія і практика / Є. І. Качмарський // Дні науки філософського факультету – 2008: Міжнародна наукова конференція (16-17 квітня 2008 року): Матеріали доповідей та виступів. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – Ч. XI. – С. 35-36.

8. Некряч А. І. Місцеве самоврядування України та європейський досвід: шлях до співпраці / А. І. Некряч // Вісник Львівського університету: серія міжнародних відносин. – Львів: Львівський національний університет ім. І. Франка. – 2003. – Вип. 11. – С. 61-67.
9. Соловьев С. Г. Модели организации системы муниципальной власти: проблемы теории и практики / С. Г. Соловьев // Современное право. – 2006. – № 7. – С. 32-35.
10. Хартія Ради Європи від 15.10.1985 «Європейська хартія місцевого самоврядування» (редакція від 16.11.2009) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_036

УДК 340.134

Форманюк В. В., НУ «ОЮА»

ПОНЯТТЯ ЛОКАЛЬНОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ

Стаття присвячена теоретичному аналізу сучасних позицій науковців щодо визначення поняття нормотворчості. Автор визначає та обґрунтовує своє бачення щодо визначення поняття локальної нормотворчості в механізмі правового регулювання.

Статья посвящена теоретическому анализу современных позиций ученых относительно определения понятия нормотворчества. Автор определяет и обосновывает свое видение понятия локального нормотворчества в механизме правового регулирования.

The article is devoted to theoretical analysis of contemporary position of scholars on the definition of rulemaking. The author defines and justifies his vision of the concept of local rule-making mechanism of legal regulation.

Перебудова всіх сфер громадського життя в Україні висунула, в якості ведучої, задачу відкрити максимальний простір процесам саморегулювання і самоврядування в суспільстві, створити належні умови для повного розвитку цього інституту.

При сьогоденних масштабах господарської діяльності і різноманітні проблем громадського життя представляється неефективним вирішувати усі виникаючі питання тільки централізованим шляхом.

Якісно новим, більш глибоким є можливість регулювання суспільних відносин на основі норм, самостійно вироблених соціальними колективами, а також особами для впорядкування свого поводження.